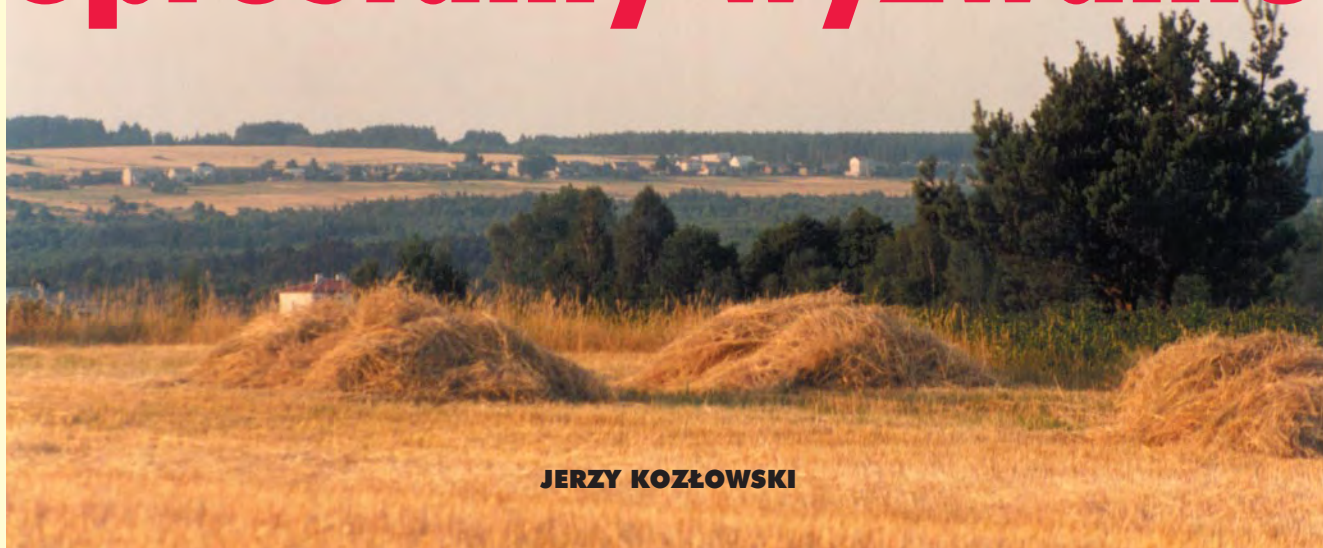


Koncepcja krajowego systemu ewidencji gospodarstw rolnych  
i zwierząt gospodarskich – możliwości wykorzystania  
techniki systemów informacji geograficznej

# Sprostamy wyzwaniu



**JERZY KOZŁOWSKI**

FOT. ARCHIWUM

**W projekcie ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich\* przewidziano wprowadzenie zmian do *Prawa geodezyjnego i kartograficznego*. Umożliwią one Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nieodpłatny dostęp do publicznych baz danych ewidencji gruntów i budynków. Realizacja takiego spójnego systemu udostępniania na poziomie powiatów wymagać będzie nakładów rzędu 40 mln zł, tj. do 140 tys. zł na powiat, w zależności od aktualnego stanu wyposażenia narzędziowego i programowego jednostki obsługującej ewidencję.**

Rzeczpospolita Polska, jako kraj stowarzyszony i jednocześnie ubiegający się o członkostwo w Unii Europejskiej, zobowiązała się do podjęcia – jeszcze w okresie przedakcesyjnym – działań zmierzających do harmonizacji m.in. kra-

jowego systemu prawa rolnego z obowiązującym w krajach członkowskich i dostosowywania go do wymogów regulujących jedną z pierwszych wspólnych polityk gospodarczych Unii Europejskiej, jaką jest Wspólna Polityka Rolna\*\*.

## ● **Wspólna Polityka Rolna**

Ujmując rzecz w skrócie, Wspólna Polityka Rolna, którą zaczęto realizować w latach pięćdziesiątych w sytuacji braków żywności w Europie, miała pierwotnie na celu uzyskanie głównie określonego poziomu bezpieczeństwa żywnościowego. Wraz z przekształceniami, takimi jak: wzrost produktywności czynników wytwórczych, specjalizacja i koncentracja produkcji, integracja sektora gospodarki żywnościowej oraz znaczny odpływ siły roboczej z rolnictwa, następowały również zmiany Wspólnej Polityki Rolnej. Celem tych zmian – określanych mianem Planu MacSharry'ego i realizowanych w latach 1993-96 – było utrzymanie już osiągniętego poziomu dochodów rolników przy relatywnie ograniczonej produkcji. Punkt ciężkości przesunął się z subwencjonowania cen artykułów rolnych w kierunku bezpośredniego subwencjonowania dochodów. W konsekwencji oznaczało to konieczność odpowiedniej adaptacji systemów administracji rolnej, co dało początek Zintegrowanemu Systemowi Zarządzania i Kontroli (zwanemu w skrócie IACS), który – najogólniej mówiąc – jest instrumentem kontroli prawidłowości realizacji płatności bezpośrednich kierowanych do rolników, a naliczanych odpowiednio od powierzchni niektórych upraw lub liczby zwierząt gospodarskich. Płatności te, jak już wspomniałem, mają stabilizować dochody rolnicze.

Wprowadzenie takiego systemu odbyło się w krajach wówczas jeszcze „dwunastki” w drodze uchwalenia dwóch rozporządzeń, czyli przepisów zaliczanych do tzw. pochodnego prawa wspólnotowego, a mianowicie:

- rozporządzenia Rady EWG nr 3508/92 z 27 listopada 1992 r. z późniejszymi zmianami ustanawiającego Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli (IACS) niektórych programów pomocowych Wspólnoty,
- rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 3387/92 z 23 grudnia 1992 r. ustalającego zasady stosowania Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli niektórych programów pomocy Wspólnoty.

### ● **Transpozycja ustawodawstwa unijnego do polskiego systemu prawa**

Dotychczasowe prace legislacyjne rządu RP w zakresie płatności bezpośrednich zakończone zostały przygotowaniem i skierowaniem do Sejmu projektów m.in. następujących aktów prawnych:

- ustawy o regulacji rynków mleka i przetworów mlecznych, mięsa oraz niektórych roślin uprawnych,
- ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich wraz z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie określenia rodzajów czynności technicznych związanych z prowadzeniem krajowego systemu ewi-

dencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz warunków organizacyjnych, technicznych i kadrowych, jakie powinny spełniać podmioty, którym te czynności mogą być powierzane do wykonania.

Powyższe akty prawne wraz z przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o inspekcji weterynaryjnej (regulującymi zagadnienia rejestru zwierząt) tworzą podstawy systemu działającego na zasadach porównywalnych z systemem IACS.

### ● **Projekt ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich**

Konstrukcja przepisów projektowanej ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich jest otwarta i pozwoli w przyszłości na wykorzystywanie systemu do zarządzania i kontroli innych systemów pomocowych, np. z tytułu realizacji programów rolno-środowiskowych w gospodarstwach rolnych.

Koncepcja systemu zakłada utworzenie modularnej bazy danych spełniającej wymogi stawiane podobnym rozwiązaniom funkcjonującym w krajach Unii Europejskiej. Oparcie systemu identyfikacji działek rolnych na danych istniejącego w Polsce systemu ewidencji gruntów i budynków umożliwi rozpoczęcie budowy poszczególnych ogniw systemu **natychmiast** po wejściu w życie przepisów projektowanej ustawy.

Projekt ustawy ustala kompetencje Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie założenia i prowadzenia krajowego systemu ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich. W celu sprawnego, z punktu widzenia operacyjnego, prowadzenia prac technicznych związanych z systemem projekt dopuszcza powierzanie tych czynności – w drodze umowy zawartej w formie pisemnej – wyspecjalizowanym podmiotom. Takie rozwiązanie pozwoli na wykorzystanie możliwości już funkcjonujących specjalistycznych jednostek, mających zarówno potencjał techniczny, jak i doświadczenie w prowadzeniu rozległych działań w dziedzinie rolnictwa obejmujących terytorium całego kraju.

W projekcie przewidziano wprowadzenie zmian do ustawy z 17 maja 1989 r. *Prawo geodezyjne i kartograficzne*. Umożliwi one Agencji nieodpłatny dostęp do publicznych baz danych ewidencji gruntów i budynków. W art. 21 rozszerzono zakres dziedzin, w których wykorzystywane są dane z ewidencji gruntów i budynków oraz stworzono podstawy prawne do współdziałania organów i jednostek organizacyjnych w zakresie tworzenia systemu dostępu i wymiany danych pomiędzy ewidencją gruntów i budynków a innymi ewidencjami i rejestrami publicznymi.

Uwzględniając fakt, że ewidencja gruntów i budynków prowadzona jest w różnych systemach operacyjnych opartych na bazach o zróżnicowanej strukturze, podstawowym zadaniem będzie utworzenie systemu udostępniania danych ewidencyjnych systemom obsługującym dziedziny wymienione w art. 21, w tym również krajowemu systemowi ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich. Przepisy projektowanego art. 13 ustawy pozwolą na wykorzystanie dla tworzonego systemu również odpowiednich rejestrów statystycznych. Realizacja takiego spójnego systemu udostępniania na poziomie powiatów wymagać będzie nakładów rządu 40 mln zł, tj. do 140 tys. zł na powiat, w zależności od aktualnego stanu wyposażenia narzędziowego i programowego jednostki obsługującej ewidencję.

**!!! TYLKO W GDYNI !!!**

**Nikon  
DTM 330, DTM 350**

**5** lat

**GWARANCJI**

**Z osprzętem – gotowy do pomiarów**

**I wpłata od 2340 PLN**

P.U.H. Jakub, ul. Cechowa 38, 81-194 Gdynia  
tel. (0 58) 625-99-08, faks 625-99-12, kom. (0 600) 215-700

**Sprzęt nowy i używany,  
akcesoria, baterie, naprawy**

**Sprawdź,  
czy naprawdę jest tanio!**

## ● Budowa i cele systemu

Zgodnie z art. 3 projektowanej ustawy system składać się będzie z:

- 1) ewidencji gospodarstw rolnych,
- 2) ewidencji zwierząt gospodarskich,
- 3) rejestru płatności bezpośrednich,
- 4) dokumentacji związanej z ewidencją gospodarstw rolnych oraz przyznawaniem i realizacją płatności bezpośrednich,
- 5) dokumentacji związanej z przeprowadzanymi przez Agencję kontrolami przestrzegania przepisów dotyczących płatności bezpośrednich.

Ponadto w skład systemu wchodzi także rejestry uprawnionych do limitów określających maksymalną liczbę zwierząt, za które mogą być przyznane płatności bezpośrednie:

- 1) producentów bydła,
- 2) producentów owiec,
- 3) producentów kóz.

Zgodnie z art. 5 ustawy system ten wykorzystywany będzie do:

- 1) przyznawania i realizacji płatności bezpośrednich,
- 2) nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących płatności bezpośrednich sprawowanego przez Agencję,
- 3) postępowania w sprawie zwrotu nienależnie zrealizowanych płatności bezpośrednich.

Ponadto dane zawarte w systemie mogą być udostępniane organom prowadzącym inne systemy informacyjne administracji publicznej, w tym do celów statystyki publicznej.

Zgodnie z wymaganiami przepisów UE ewidencję gospodarstw rolnych, ewidencję zwierząt gospodarskich oraz rejestr płatności bezpośrednich prowadzić się będzie w systemie informatycznym zapewniającym ochronę i zabezpieczenie danych przed ich utratą oraz nieuprawnionym dostępem.

## ● Ewidencja gospodarstw

W zakresie dotyczącym ewidencji gospodarstw rolnych – projekt ustawy przewiduje dla każdego gospodarstwa rolnego następujący katalog danych:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę posiadacza gospodarstwa rolnego oraz jego adres zamieszkania albo siedzibę, a w przypadku osoby fizycznej – również numer powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL);

- 2) niepowtarzalny numer gospodarstwa rolnego nadany przez Agencję oraz numer identyfikacyjny w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), jeżeli numer taki został nadany;

- 3) powierzchnię gospodarstwa rolnego, z podaniem identyfikatorów działek ewidencyjnych wchodzących w jego skład;

- 4) dane umożliwiające identyfikację działek rolnych i gruntów odłogowanych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, a w szczególności:

- powierzchnię wykazaną w hektarach z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku,
  - lokalizację działek rolnych, z podaniem numerów działek ewidencyjnych, na których są one położone,
  - sposób wykorzystywania;
- 5) powierzchnię paszową gospodarstwa rolnego.

Zgodnie z projektem ustawy do prowadzenia ewidencji gospodarstw rolnych wykorzystywać się będzie dane zawarte w ewidencji gruntów i budynków.

Jednocześnie, wypełniając dyspozycję znowelizowanego rozporządzenia 3508/92 z lipca 2000 r., projekt ustawy przewiduje możliwość wykorzystywania systemów informacji geograficznej do określania niektórych danych dotyczących działek rolnych.

## ● Czynności powierzone wyspecjalizowanym podmiotom

Jak wspomniano wyżej, niektóre czynności techniczne związane z prowadzeniem systemu mogą być powierzone wyspecjalizowanym podmiotom. Katalog tych czynności, zgodnie z projektowanym rozporządzeniem Rady Ministrów, obejmuje następujące działania:

- 1) przyjmowanie wniosków o nadanie numeru gospodarstwa rolnego, wniosków o realizację płatności bezpośrednich, przekazywanie ich Agencji oraz przechowywanie kopii tych dokumentów;
- 2) przygotowywanie dokumentacji związanej z przyznawaniem i realizacją płatności bezpośrednich;
- 3) przystosowywanie danych zawartych w ewidencji gruntów i budynków do wymogów, o których mowa w art. 7 ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich, w tym wykorzystywanie systemów informacji geograficznej do uzgodnienia części kartograficznej ewidencji gruntów i budynków z ortofotomapą;
- 4) sporządzanie dokumentacji pomiarowej związanej z przeprowadzanymi kontrolami prawidłowości przyznawania płatności bezpośrednich,
- 5) przygotowywanie i dystrybucję masowej korespondencji;
- 6) przygotowywanie materiałów informacyjnych o zasadach przyznawania płatności bezpośrednich dla posiadaczy gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich o zasięgu ogólnokrajowym lub regionalnym;
- 7) konserwację i eksploatację systemu informatycznego, o którym mowa w art. 6 ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich, oraz szkolenia z zakresu obsługi tego systemu;
- 8) realizację płatności, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy o krajowym systemie ewidencji gospodarstw rolnych i zwierząt gospodarskich;
- 9) obsługę techniczną procesu kolczykowania zwierząt;
- 10) inne czynności niezbędne do zapewnienia sprawnego funkcjonowania systemu.

## ● Sprostamy wyzwaniu

Przedstawione rozwiązanie pozwoli, już w okresie przedakcesyjnym, na zbudowanie w warunkach polskich odpowiednika systemu określonego przepisami rozporządzenia 3508/02. Otwarcie takiego systemu na wykorzystanie systemów informacji geograficznej do łączenia części kartograficznej ewidencji gruntów i budynków z ortofotomapą pozwoli z kolei wyjść naprzeciw ciągle podwyższanym wymaganiom formalnym stawianym systemowi przez ustawodawstwo Unii Europejskiej, począwszy od 1 stycznia 2005 roku.

Autor jest naczelnikiem Wydziału Geodezji i Klasyfikacji Gruntów w Departamencie Gospodarki Ziemią Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Referat o treści zbliżonej do niniejszego artykułu został wygłoszony na XI Konferencji Naukowo-Technicznej Polskiego Towarzystwa Informatyki Przestrzennej „Systemy Informacji Przestrzennej” (Biblioteka Narodowa w Warszawie, 28-30 maja 2001 r.) i nie był publikowany w materiałach konferencyjnych.

\* 25 lipca (podczas 114 posiedzenia) Sejm uchwalił tę ustawę – przyp. red.

\*\* **Andrzej Hopfer, Jerzy Kozłowski, Krzysztof Sereyka** *Wykorzystanie danych katastralnych do zbudowania wielofunkcyjnego rejestru gospodarstw rolnych na potrzeby Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli – IACS*, Konferencja „Kataster nieruchomości”, Kalisz 2000.